

Americký úrad pre kontrolu liečiv a otázka domperidónu

Mnohé mladé matky a ich deti sa musia vyrovnávať s ťažkosťami s dojčením. Pediatrom, ktorí sa týmto problémom intenzívne zaoberajú, robí starosti varovanie o domperidóne, ktoré dňa 7. júna 2004 vydal americký Úrad pre kontrolu liečiv (FDA). FDA varuje dojčiace ženy pred užívaním domperidónu na podporu tvorby materského mlieka, pretože vraj môže spôsobiť srdcové arytmie.

FDA vlastne vyrukoval s politickým vyhlásením. Pritom ale úmrtia, ktoré sa v súvislosti s ním vyskytli (boli pravdepodobne dve), nastali po užití domperidónu podávaného v infúziách. V tejto forme sa však liek dávno už vôbec nepoužíva a na podporu tvorby materského mlieka sa nikdy ani nepoužíval. Skôr je pravdepodobné, že pacienti, ktorí dostali liek intravenózne, mali aj iné zdravotné ťažkosti. Navyše, FDA zrejme neúmyselne, ale predsa, zvädza ľudí k domnienke, že tieto prípady sú nové. V skutočnosti sa udiali pred dvoma desaťročiami.

Prečo vo svojom varovaní nespomenuli aj metoklopramid, ktorý je oveľa nebezpečnejší a tiež sa pod rukou používa na zvýšenie tvorby mlieka? Metoklopramid podávaný v tabletkách môže spôsobiť ťažké depresie, čo sa pri domperidóne nestáva. Na druhej strane, v USA je metoklopramid schválený a používa sa pri liečbe porúch motility žalúdka. List, ktorý som dostal a v ktorom sa spomínajú obe liečivá nám pomôže pochopiť, aká je situácia s domperidónom: „... moja mama... užíva domperidón pri liečbe gastroparézy. Má približne 150 centimetrov a predtým schudla viac ako deväť kilogramov. A prečo berie domperidón? Pretože, kým brala Reglan (metoklopramid), trpela depresiami a ŤAŽKÝMI záchvatmi paniky. Minulý jar bola na psychiatrickom oddelení pre seniorov pečená - varená. Našu situáciu vyriešil až domperidón.”

Ak FDA tak veľmi trápí, komu endokrinológovia v USA predpisujú domperidón na gastroparézu, prečo nespomenuli nebezpečenstvo pre diabetikov? Prečo sa špeciálne zamerali na dojčiace ženy? Prečo sa nezamerali na diabetikov, ktorí sú srdcovými arytmiami ohrození oveľa viac ako ženy v reprodukčnom veku?

Prečo varovanie vyšlo práve v deň, keď sa v USA začala národná kampaň na podporu dojčenia?

Pediatri domperidón predpisujú dojčatám aj proti zvracaniu či grckaniu, ale väčšinou u žien na zvýšenie produkcie materského mlieka. Nežiaduce účinky nepresahujú rámec miernych bolestí hlavy, príležitostnej nepravidelnosti v menštruácii a miernych brušných kŕčov. To sa nedá povedať o metoklopramide, ktorý okrem depresie vyvoláva aj ďalšie nežiaduce účinky postihujúce centrálnu nervovú sústavu.

Pre porovnanie: Po užití lieku Septra zomreli najmenej dve deti na Steven-Johnsonov syndróm, ale nie je presne známe, koľko takýchto prípadov sa vlastne v Kanade a USA vyskytlo. Prečo nikto nevaruje pred Septrou? Lekári sa v praxi mnohokrát stretli s prípadmi, keď po užití Acylpirínu pacienti vážne ochoreli alebo dokonca zomreli na žalúdočné krvácanie. Po predávkovaní Acylpirínom zomrelo alebo dlhodobo ochorelo veľa detí. Prečo nikto nevaruje pred Acylpirínom?

Mnoho žien zomrelo následkom užívania antikoncepčných tabliet a mnohé utrpeli závažné poškodenia zdravia. Prečo nie sú zakázané?

Narážame na otázku o podávaní liekov úplne zdravým ženám a tvrdenie, že zdravým ženám sa lieky predpisovať nemajú. Nemožno súhlasiť. Ide o čisté pokrytectvo, najmä ak hovoríme napríklad o preventívnej medicíne, v ktorej sa snažíme vyvarovať chorôb.

Fakty sú jasné. Dojčenie znižuje riziko rakoviny prsníka u matiek. Takisto znižuje riziko obezity, hypertenzie, cukrovky I. a II. typu, vysokej hladiny LDL/HDL, zápalu stredného ucha, astmy a alergií, gastroenteritídy. Pri predčasne narodených deťoch znižuje riziko nekrotizujúcej enterokolitídy. Prvé štyri z

vymenovaných ochorení sú rizikovými faktormi najzávažnejšieho civilizačného degeneratívneho ochorenia a najväčšieho zabijaka v modernej dobe - aterosklerózy. Podľa mnohých informácií dojčenie podporuje lepší kognitívny vývoj detí. Menej jednoznačné, ale stále závažné, sú tvrdenia, že dojčenie znižuje riziko niektorých rakovinových ochorení u detí (Hodgkinov a non-Hodgkinov lymfóm, v neskoršom veku rakovina prsníka), sklerózy multiplex a zápalových črevných ochorení.

Preto by sme mali vykonať všetky rozumné opatrenia vedúce k úspešnému dojčeniu. V niektorých prípadoch by mala existovať možnosť použiť lieky, ktoré sú na základe skúseností so tisíckami žien bezpečné alebo majú iba nepatrné nežiaduce účinky. Neexistuje liek, ktorý nemá nežiaduce účinky. Pravdepodobne existuje iba zopár schválených liekov, ktoré nikdy nikoho nezabili. Ak si zvažíme pre a proti, domperidón môže urobiť veľa dobrého. Prečo teda nepokračovať v jeho predpisovaní v prípadoch, keď lekár usúdi, že môže byť užitočný?

Autor: Jack Newman, MD, FRCPC, 2017.

Tento materiál sa môže kopírovať a šíriť bez predchádzajúceho dovolenia s podmienkou, že nie je použitý v žiadnom kontexte, ktorý by porušoval Kódex WHO o marketingu náhrad materského mlieka (1981) a následných rozhodnutí World Health Assembly.